

Ćwiczenie 07

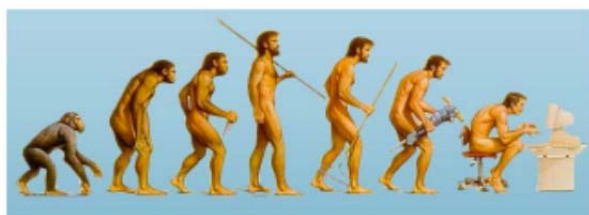
Metody bioinformatyczne w genetyce molekularnej. Bazy danych sekwencji nukleotydowych. Rekordy baz danych. Genom człowieka w bazach danych.

Kornelia Polok

1. Metody bioinformatyczne w genetyce molekularnej

1.1. Bioinformatyka

➔ Bioinformatyka zajmuje się opracowywaniem metod i narzędzi niezbędnych do analizy danych biologicznych. Stanowi ona połączenie statystyki, matematyki i informatyki.

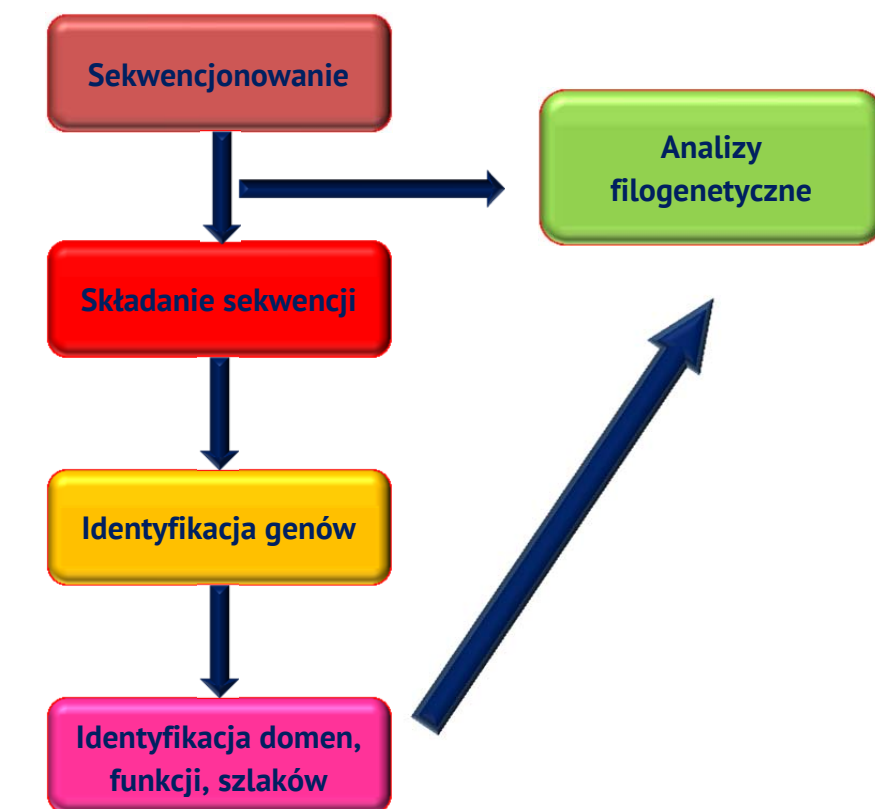
Bioinformatyka wykorzystywana jest w analizach *in silico*. Bioinformatyka stała się nieodłącznym elementem biologii molekularnej i genetyki. Metody bioinformatyczne wykorzystywane są do identyfikacji genów, polimorfizmu nukleotydów (SNP), ale także analizy dużych zbiorów danych jakie otrzymujemy z projektów sekwencjonowania genomów i transkryptomów. Większość badań dotyczy analizy sekwencji, składania genomów, poszukiwania genów, projektowania leków, modelowania i porównywania białek, analiza interakcji, analiza sprzężeń, analizy ewolucyjne i filogenetyczne.

Narzędzia, które umożliwiają analizy wykorzystują matematykę dyskretną, teorię mnogości, teorię systemów, teorię grafów, analizę matematyczną, statystykę i geometrię.

1.2. Dane wykorzystywane przez bioinformatykę

- Sekwencje DNA/RNA;
- SNPs
- Sekwencja, struktura i funkcja białek
- Dane dotyczące organizmów
- Sekwencje genomów
- Sekwencje transkryptomów
- Interakcje między cząsteczkami biologicznymi
- Szlaki metaboliczne

1.3. Typowe etapy analizy bioinformatycznej

- ➔
- **Algorytmy:** zestaw operacji wykorzystywanych w złożonych obliczeniach i analizie danych. Przepis jak wykonać obliczenia. Najprostszy algorytm może dotyczyć zestawu operacji jakie należy wykonać aby dodać dwie liczby. Największym wyzwaniem jest podział zadania na poszczególne operacje.
 - **Języki komputerowe:** umożliwiają zapis operacji za pomocą odpowiedniej gramatyki (syntax). W biologii obliczeniowej najczęściej używa się Python oraz R. Języki komputerowe zazwyczaj używają odpowiedniego zestawu operatorów.
 - **Format plików:** standardowy sposób zapisu informacji. Dane biologiczne są najczęściej zapisywane jako zwykły tekst, co oznacza, że można je odczytać w prostym edytorze typu Notepad++. Pliki z sekwencjami występują w postaci FASTA i FASTQ. FASTA zawiera jedną lub kilka sekwencji, każda z unikalnym identyfikatorem (ID). Rozszerzenie nie jest stałe i może także występować z rozszerzeniem txt. FASTQ zawiera dodatkowe dane o jakości każdego nukleotydu.

2. Bazy danych sekwencji nukleotydowych

Liczba baz danych systematycznie zwiększa się. W 2019 roku było 148 baz danych, z czego 59 baz było nowych a 79 bazy były uzupełnione i unowocześnione. Bazy danych są corocznie opisywane w czasopiśmie Nucleic Acid Research w specjalnym numerze poświęconym bazom danych. Bazy pogrupowane są według typów:

- sekwencje nukleotydowe, struktury i regulacja transkrypcji;
- sekwencje aminokwasowe i struktury białek;
- szlaki metaboliczne i sygnałowe;
- genomy wirusów, bakterii, pierwotniaków i grzybów;
- genom człowieka i organizmów modelowych;
- zmienność genomu ludzkiego;
- bazy roślinne;
- inne.

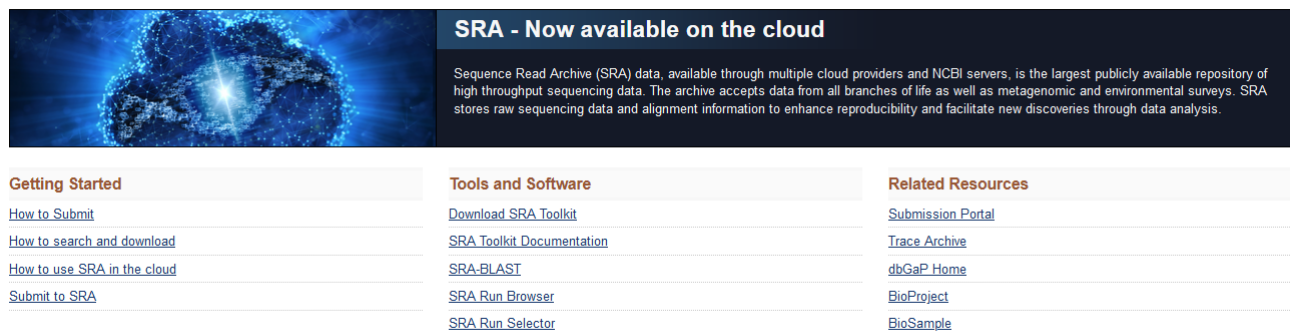
2.1. INSD: Międzynarodowa baza danych sekwencji nukleotydowych

➔ INSD (International Nucleotide Sequence Database) jest międzynarodową inicjatywą, która skupia trzy bazy danych, będące repozytoriami sekwencji nukleotydowych wszystkich organizmów. Są to:

- DNA Data Bank of Japan
- EMBL: European Bioinformatics Institute
- GeneBank (National Centre for Biotechnology Information).

Bazy są synchronizowane w trybie dziennym tak aby każda zawierała tę samą informację. Natomiast dane nie są podawane według jednego standardu, co utrudnia krzyżowe korzystanie z baz nawet w zakresie liczby zdeponowanych danych. Pomimo koordynacji otrzymane wyniki podawane są w różniących się formatach. W przypadku dużych genomów, dane z EMBL mogą ułatwiać analizę, gdyż podawana jest sumaryczna strona z odnośnikami do informacji o genach, transkryptach etc.

Bazy współpracują z Archiwum zawierającym odczyty z sekwenatorów: **SRA** (Sequence Read Archive). Archiwum znajduje się na stronach NCBI i można pobierać dane lub parcować w chmurze. Wówczas konieczne jest zalogowanie się z kontem w Google oraz utworzenie wirtualnej maszyny (np. Oracle VM Virtual Box).

SRA - Now available on the cloud

Sequence Read Archive (SRA) data, available through multiple cloud providers and NCBI servers, is the largest publicly available repository of high throughput sequencing data. The archive accepts data from all branches of life as well as metagenomic and environmental surveys. SRA stores raw sequencing data and alignment information to enhance reproducibility and facilitate new discoveries through data analysis.

Getting Started	Tools and Software	Related Resources
How to Submit	Download SRA Toolkit	Submission Portal
How to search and download	SRA Toolkit Documentation	Trace Archive
How to use SRA in the cloud	SRA-BLAST	dbGaP Home
Submit to SRA	SRA Run Browser	BioProject
	SRA Run Selector	BioSample

Rys. 2.1. Zrzut ekranu strony dostępowej do SRA.

2.2. Wtórne bazy danych

Wtórne bazy danych zawierają sekwencje, które zostały wstępnie opracowane. Dotyczą one określonego zagadnienia, grupy organizmów, ekspresji genów itd. Przykładem wtórnej bazy danych jest OMIM: Online Mendelian Inheritance in Man. Do takich baz należą także:

- 1000 Genome Project (<https://www.internationalgenome.org/>)
- HapMap (<https://www.genome.gov/10001688/international-hapmap-project>)
- 23andMe (<https://www.23andme.com/en-int/>)

Korzystając z podanych stron internetowych proszę scharakteryzować każdą z wymienionych baz. Jaki był cel ich utworzenia? Jakich informacji wymienione bazy dostarczają?
(2 punkty/baza)

Czas wykonania: 15 minut.

3. Rekordy baz danych na przykładzie NCBI (GenBank)

3.1. Struktura rekordu sekwencji nukleotydowej

3.1.1. Rekordy w bazie NCBI mogą być przedstawione jako:

- **GenBank:** podane są cechy sekwencji, skąd pochodzi, a także długość sekwencji, kolejność nukleotydów;
- **FASTA:** tylko sama sekwencja, ten widok jest wykorzystywany w analizach;
- **Graphics:** widok graficzny przedstawiający nici DNA, egzony, miejsca aktywne.

3.1.2. Informacje w widoku GenBank

- **LOCUS:** podany jest numer akcesyjny, który jest unikalny dla danego rekordu.
- **10222 bp:** długość sekwencji w parach zasad,
- **DNA:** cząsteczka, która została wykorzystana do sekwencjonowania. Zawsze podana jest wyjściowa cząsteczka.
- **DEFINITION:** nazwa genu, regiony

GenBank

Homo sapiens isolate 79 endogenous retrovirus HERV-W, EF sequence

GenBank: AY101585.1
[FASTA](#) [Graphics](#) [PopSet](#)

Go to:

LOCUS AY101585 10222 bp DNA linear PRI 11-FEB-20
DEFINITION Homo sapiens isolate 79 endogenous retrovirus HERV-W, ERVWE1 locu allele B, complete sequence.
ACCESSION AY101585
VERSION AY101585.1
KEYWORDS .
SOURCE Homo sapiens (human)
ORGANISM Homo sapiens
Eukaryota; Metazoa; Chordata; Craniata; Vertebrata; Euteleostomi; Mammalia; Eutheria; Euarchontoglires; Primates; Haplorhini;

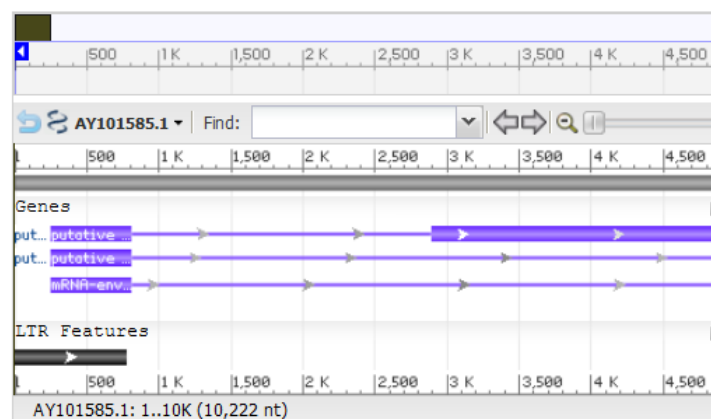
Homo sapiens isolate 79 endogenous retrovirus HERV-W sequence

GenBank: AY101585.1
[GenBank](#) [Graphics](#) [PopSet](#)

```
>AY101585.1 Homo sapiens isolate 79 endogenous retrovirus HERV-W, ERVWE1
complete sequence
TGAGAGACAGGACTAGCTGGATTTCCTAGGCCGACTAAGAATCCCTAAGCCTAGCTGGGAAGGTGACCAC
GTCCACCTTTAAACACGGGGCTTGCAACTTAGCTCACACCTGACCAATCAGAGAGCTCACTAAAATGCTA
ATTAGGCAAGACAGGAGGTAAAGAAATAGCCAATCATCTATTGCCCTGAGAGCACAGCAGGAGGGGACAC
AATCGGGATATAAACCCAGGCATTGCGAGCTGGCAACAGCAGCCCCCTTTGGGTCCCTTCCCTTTGTATG
GGAGCTGTTTTTCATGCTATTTCACTCTATTAAATCTTGCAACTGCCTCTTCTGTCATGTTTCTTACG
```

Homo sapiens isolate 79 endogenous retrovirus

GenBank: AY101585.1
[GenBank](#) [FASTA](#) [PopSet](#)

Rys. 3.1a. Widok rekordu w NCBI (od góry): genBank, Fasta, Graphic.

- **ACCESSION:** numer akcesyjny
- **VERSION:** wersja.
- **ORGANISM:** systematyka gatunku, od którego pochodzi sekwencja.

3.1.3. Informacje opisane jako Features

- **Source:** z jakiej tkanki otrzymano sekwencję, pozycja na mapie, jak wyizolowano.
- **Repeat region:** długość sekwencji powtórzonej.
- **mRNA:** jakie fragmenty tworzą mRNA, tutaj 248-811 oraz 2887-9813, instrukcja jak należy połączyć poszczególne elementy sekwencji.
- **CDC:** część kodująca wraz z translacją i odnośnikiem do białka.
- **ORIGIN:** sekwencja, w linijce po 60 nukleotydów: 6 x 10.

```

u isolate, Lyon 05007 CEDEX 07, France
FEATURES
    source              1..10222
                        /organism="Homo sapiens"
                        /mol_type="genomic DNA"
                        /isolate="79"
                        /isolation_source="PBMC of indi
                        /db_xref="taxon:9606"
                        /chromosome="7"
                        /map="7q21-q22"
                        /sex="male"
                        /cell_type="PBMC"
                        /note="caucasian;
                        isolated by PCR; ERVWE1 locus,
                        endogenous_virus: HERV-W"
    repeat_region      1..780
                        /rpt_type=long_terminal_repeat
    mRNA               join(248..811,2887..9813)
                        /note="putative mRNA transcript
    mRNA               join(248..811,7585..9813)
                        /product="envelope glycoprotein
                        /note="putative mRNA transcript
    mRNA               join(248..811,9248..9813)
                        /note="putative mRNA transcript
    CDS                 7812..9428
                        /note="syncytin"
                        /codon_start=1
                        /product="envelope glycoprotein
                        /protein_id="AAM68164.1"
                        /translation="MALPYHIFLFTVLLPSF
                        GNIDAPSYRSLSKGTPTFTAHTHMPRNCYHS.
                        TVCWTYFTQTGMSDGGGVQDQAREKHVKEVI
                        HTRLVSLFNTTLTGLHEVSAQNPTNCWICLP
                        LVGPLVSNLEIHTSNLTCVKFSNTTYTTNS
                        YRCLNGSSESMCFLSFLVPPMTIYTEQDLYS
                        TGIGGITTSTQFYKLSQELNGDMERVADSL
                        RGGTCLFLGEECCYYVNQSGIVTEKVKEIRD
                        FLGPLAAIILLLLFGPCIFNLLVNFVSSRIE
                        RSDVNDIKGTPPEEISAAQPLLRPNAGSS"
    repeat_region      9487..10222
                        /rpt_type=long_terminal_repeat
ORIGIN
    1  tgagagacag gactagctgg atttcctagg cogactaag
    61 aggtgaccac gtccaccttt aaacacgggg cttgcaact
    121 gagagctcac taaaatgcta attaggcaaa gacaggagg
    181 attgcctgag agcacagcag gagggacaac aatcgggat

```

Rys. 3.1b. Fragment rekordu GenBank z opisem Features.

3.1.4. W widoku graficznym można odczytać dodatkowe informacje o elementach strukturalnych sekwencji. W tym celu należy „najechać myszą” na dany element. Po załadowaniu informacji można ją przypiąć do „widoku”. Pokazane są także egzony. Korzystając z suwaka można odczytać kodony.

Homo sapiens isolate 79 endogenous retrovirus HERV-W, ERVWE1 locus, allele B, complete sequence Run BLAST
Pick Primers

GenBank: AY101585.1
GenBank FASTA PopSet

Link To This View Feedback

Articles about the ERVW-1 gen
Expression of the syncytin-1 and syn trophoblastic tissue of the early preg
Syncytin-1/HERV-W envelope is an e of leukocytes and is upregulated in r
Knockdown of SP1/Syncytin1 axis in and metastasis through the AKT and

Reference sequence informati

AAM68164.1
CDS: AAM68164.1
Name: envelope glycoprotein
Location: 7,812..9,428
[Length]
Span on AY101585.1: 1,617 nt
Protein length: 538 aa
[Positional Info]
AY101585.1 position: 8,510
Exon: 2 of 2
CDS position: 699
Protein position: 233
Protein sequence: VLVGPLVSNLEIHTHT[S]NLTCKVFSNTTYTT
Download FASTA: [AAM68164.1](#)

Links & Tools
BLAST Protein: [AAM68164.1](#)
BLAST nr: [AY101585.1 \(7,812..9,428\)](#)
BLAST to Genome: [AY101585.1 \(7,812..9,428\)](#)
[AAM68164.1](#)
FASTA record: [AY101585.1 \(7,812..9,428\)](#)
[AAM68164.1](#)
GenBank record: [AY101585.1 \(7,812..9,428\)](#)
[AAM68164.1](#)
Graphical View: [AAM68164.1](#)

PubMed (Weighted)

Rys. 3.1c. Widok graficzny.

3.2. Analiza sekwencji nukleotydowej zdeponowanej w NCBI

Dla sekwencji o numerze akcesyjnym **AF135372.1** proszę podać następujące informacje:

- Z jakiego gatunku pochodzi sekwencja?
- Jaki gen został podany?
- Z jakich tkanek/komórek wyizolowano kwas nukleinowy?
(1 punkt)
- Jaki kwas nukleinowy był wykorzystany do otrzymania tej sekwencji?
- Czy sekwencja zdeponowana w NCBI zawiera introny? Uzasadnij odpowiedź.
- Podaj długość zdeponowanej sekwencji.
(1 punkt)
- Proszę podać za pomocą pozycji nukleotydów lokalizację genu znajdującego się w obrębie tej sekwencji.
(1 punkt)
- Proszę podać które fragmenty tej sekwencji tworzą mRNA.
(1 punkt)
- Proszę przełączyć się na widok polipeptydu i podać jaki fragment tego polipeptydu zawiera motyw SNARE i z ilu aminokwasów składa się ten motyw?
(2 punkty)

Czas wykonania: 15 minut

Odpowiedzi

2. Bazy danych sekwencji nukleotydowych

2.2. Wtórne bazy danych

Wtórne bazy danych zawierają sekwencje, które zostały wstępnie opracowane. Dotyczą one określonego zagadnienia, grupy organizmów, ekspresji genów itd. Przykładem wtórnej bazy danych jest OMIM: Online Mendelian Inheritance in Man. Do takich baz należą także:

J. 1000 Genome Project (<https://www.internationalgenome.org/home>)

- Projekt prowadzono w latach 2008-2015, stanowi od największy katalog informacji o zmienności populacji ludzkich. Pierwotnym celem projektu była identyfikacja wariantów o częstości co najmniej 1% (polimorfizmy).
- Projekt wykorzystał dane 2504 osób z 26 populacji. Sekwencjonowanie o wysokiej rozdzielczości przeprowadzono dla 24 osób.

Rys. 2.2a. Zrzut ekranu strony dostępowej projektu 1000 Genome Project z pokazanymi lokalizacjami badanych prób.

K. HapMap (<https://www.genome.gov/10001688/international-hapmap-project>)

- HapMap: International HapMap Project. Jego celem było poszukiwanie SNPs, które mogą być związane z chorobami poprzez mapowanie bloków haplotypów. SNPs, które zlokalizowane są w bliskiej odległości są sprzężone, co oznacza, że mogą one być dziedziczone wspólnie. Znalezienie charakterystycznych SNPs identyfikuje cały blok.
- Projekt umożliwił analizę podłoża chorób genetycznych jak również wpływu środowiska na zmienność.
- Obecnie jest to projekt zakończony.

The screenshot shows the NHGRI website header with the logo and navigation menu. Below the menu is a list of links: Overview, Information, Project Events and Reports, HapMap Project Papers, HapMap Project Related Papers, Related Research, Publications and Patents, and Staff. The main content area is titled "International HapMap Project Overview" and features a world map with a DNA double helix overlaid. The text explains that the elucidation of the human genome has enabled the creation of the HapMap, a tool for finding genetic health and disease. It also states that the DNA sequence of any two people is 99.5% identical, with variations being the focus of the project.

Rys. 2.2b. Zrzut ekranu strony archiwalnej projektu HapMap.

L. 23andMe (<https://www.23andme.com/en-int/>)

- Prywatna baza danych, która gromadzi informacje z sekwencjonowania DNA osób poszukujących przodków. Analiza obejmuje pochodzenie DNA z 2000 lokalizacji na świecie, pochodzenie do 1000 lat wstecz oraz informację o udziale genów neandertalskich. Dane nie są dostępne publicznie.
- Umowa podpisana z bazą zakłada zgodę na prowadzenie badań na dostarczonym DNA, zgodę na przechowywanie DNA w okresie 1-10 lat.
- Strona nie podaje danych o firmie ani jej struktury.

The screenshot shows the 23andMe website with a pink banner for a "Holiday Offer: 20% OFF Ancestry + Traits Service." Below the banner is a consent form with a checkbox and a text box for an email address, followed by a red arrow button. The footer includes the 23andMe logo and the text "Find out what".

Rys. 2.2c. Zrzut ekranu strony 23andMe.

3. Rekordy baz danych

3.2. Analiza sekwencji nukleotydowej zdeponowanej w NCBI

Dla sekwencji o numerze akcesyjnym **AF135372.1** proszę podać następujące informacje:

A. Z jakiego gatunku pochodzi sekwencja?

Homo sapiens

B. Jaki gen został podany?

Synaptobrevina 2, *VAMP2 (SYB2)*

C. Z jakich tkanek/komórek wyizolowano kwas nukleinowy?

Komórki krwi, leukocyty

D. Jaki kwas nukleinowy był wykorzystany do otrzymania tej sekwencji?

DNA, liniowy

E. Czy sekwencja zdeponowana w NCBI zawiera introny? Uzasadnij odpowiedź.

Tak, gdyż materiałem wyjściowym był genomowy DNA.

F. Podaj długość zdeponowanej sekwencji.

6885 bp.

G. Proszę podać za pomocą pozycji nukleotydów lokalizację genu znajdującego się w obrębie tej sekwencji.

2701 do 6532 bp

H. Proszę podać które fragmenty tej sekwencji tworzą mRNA.

- 2701-2796
- 3305-3425
- 3907-4065
- 4149-4200
- 4802-6532

I. Proszę przełączyć się na widok polipeptydu i podać jaki fragment tego polipeptydu zawiera motyw SNARE i z ilu aminokwasów składa się ten motyw?

Motyw SNARE znajduje się między 30 a 92 aminokwasem, składa się z 62 aminokwasów.

Homo sapiens synaptobrevin 2 (VAMP2) gene, complete cds

GenBank: AF135372.1

[FASTA](#) [Graphics](#)

[Go to:](#) (v)

```

LOCUS       AF135372                6885 bp    DNA     linear   PRI 21-SEP-2000
DEFINITION Homo sapiens synaptobrevin 2 (VAMP2) gene, complete cds.
ACCESSION   AF135372
VERSION     AF135372.1
KEYWORDS
SOURCE      Homo sapiens (human)
ORGANISM    Homo sapiens
            Eukaryota; Metazoa; Chordata; Craniata; Vertebrata; Euteleostomi;
            Mammalia; Eutheria; Euarchontoglires; Primates; Haplorrhini;
            Catarrhini; Hominidae; Homo.
REFERENCE   1 (bases 1 to 6885)
AUTHORS     Zoraqi,G.K., Paradisi,S., Falbo,V. and Taruscio,D.
TITLE       Genomic organization and assignment of VAMP2 to 17p12 by FISH
JOURNAL     Cytogenet Cell Genet 89 (3-4), 199-203 (2000)
PUBMED     10965122
REFERENCE   2 (bases 1 to 6885)
AUTHORS     Taruscio,D., Zoraqi,K.G. and Falbo,V.
TITLE       Direct Submission
JOURNAL     Submitted (17-MAR-1999) Ultrastruttura, Istituto Superiore di
            Sanita, Viale Regina Elena, 299, Rome, RM 00161, Italy
FEATURES             Location/Qualifiers
     source            1..6885
                     /organism="Homo sapiens"
                     /mol_type="genomic DNA"
                     /db_xref="taxon:9606"
                     /chromosome="17"
                     /map="17p12"
                     /clone="pISSHG2b3A"
                     /cell_type="leukocyte"
                     /tissue_type="blood"
     gene              2701..6532
                     /gene="VAMP2"
                     /gene_synonym="SYB2"
     mRNA              join(2701..2796,3305..3425,3907..4065,4149..4200,
                     4802..6532)
                     /gene="VAMP2"
                     /gene_synonym="SYB2"
                     /product="synaptobrevin 2"
     CDS                join(2795..2796,3305..3425,3907..4065,4149..4200,
                     4802..4818)
                     /gene="VAMP2"
                     /gene_synonym="SYB2"
                     /note="SYB-2; VAMP-2; vesicle protein"
                     /codon_start=1
                     /product="synaptobrevin 2"
                     /protein_id="AAF15551.1"
                     /translation="MSATAATAPPAAPAGEGGPPAPPNLTSNRRLQQTQAQVDEVVD
            IMRVNVDKVLERDOKLSELDLDRADALQAGASQFETSAAKLKRKYWNKMKMIIIGVILGVI

```

